

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

показників проводилися на основі даних фінансової звітності підприємств за 2011 та 2012 рік, оприлюдненої на сайті «Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України» [4]. Решта факторів визначалася за інформацією, що черпалася автором із загальнодоступних джерел та на основі особистих спостережень автора.

Таблиця 19 – Результати бальної оцінки показників та визначення показника привабливості

Підприємство	Бальна оцінка факторів						Значення показника K _s	Ступінь привабливості
	b ₁	b ₂	b ₃	b ₄	b ₅	b ₆		
ПАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе»	7	9	3	8	10	9	0,53197	середній
ПАТ «Турбоатом»	14	11	8	14	12	12	0,815546	високий
ПАТ «Харківський підшипниковий завод»	11	12	6	16	14	9	0,780287	високий

Висновки. Аналіз факторів привабливості до злиттів-поглинань з точки зору їх вагомості показав, що найбільш привабливими для отримання синергетичного ефекту є такі підприємства:

- 1) підприємство має на балансі визначені НМА, які може перепродати;
- 2) підприємство є цікавим з точки зору перепродажу (усі досліджені підприємства є цікавими у цьому сенсі, головним чином через земельні ділянки, на яких вони розташовані);
- 3) підприємство є загально відомим, їх робота знаходиться під громадським контролем, саме через це ефективність злиття (поглинання) є достатньо високою;
- 4) приваблює фінансове становище, підприємство є фінансово стійким та відносно фінансово забезпеченими, що також значно підвищує інтерес до них з боку потенційних інвесторів.

Таким чином, проведений аналіз рівня привабливості промислових підприємств України до отримання синергетичного ефекту при поєднанні їх віртуальних капіталів показав, що на сьогоднішній день високого рівня привабливості досягає незначний відсоток підприємств. Однак майже всі підприємства є цікавими з точки зору такої їх специфіки, як володіння значними земельними ділянками та майновими правами.

Використання методики оцінки привабливості підприємств до злиття-поглинання з точки зору синергетичного ефекту їх віртуального капіталу як заходу, що передувє злиттю або поглинанню, дозволить підприємствам, що не потрапили до зон середнього та високого рівня привабливості, зберегти значні обсяги фінансових коштів від неефективного використання.

Література.

1. Горовий Д.А. Оцінка ризику рейдерського захоплення підприємства / Д.А. Горовий, В.Ю. Нестеренко // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". Збірник наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ "ХПІ". – 2009. - №5. – С. 26-34.
2. Мармоза А. Т. Практикум з теорії статистики / А. Т. Мармоза. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 348 с.
3. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В.В. Ковалев – М.: Финансы и статистика, 1996. – 432 с.
4. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Гурова В.О., к.е.н., доцент кафедри менеджменту Донецького національного університету (Україна)

Гурова В.О. Підвищення ефективності інвестиційної діяльності страхових компаній.

У статті проаналізовано інвестиційну діяльність страхових компаній, розглянути фактори, які стримують розвиток інвестиційної діяльності страхових компаній, розглянуті питання управління інвестиційним потенціалом, оптимізовано процес управління інвестиційним потенціалом, розглянуто проблеми побудови ефективної системи оподаткування страхової галузі, оцінено характер впливу сучасної системи оподаткування на інвестиційну діяльність страховиків, оцінено ризики, які притаманні страховим компаніям.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, страхування, управління інвестиційним потенціалом, система оподаткування, ризик.

Гурова В.А. Повышение эффективности инвестиционной деятельности страховых компаний.

В статье проанализирована инвестиционная деятельность страховых компаний, рассмотрены факторы, которые сдерживают развитие инвестиционной деятельности страховых компаний, рассмотрены вопросы управления инвестиционным потенциалом, оптимизирован процесс управления инвестиционным потенциалом, рассмотрены проблемы построения эффективной системы налогообложения страховой отрасли, оценен характер влияния современной системы налогообложения на инвестиционную деятельность страховщиков, оценены риски, которые присущи страховым компаниям.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, страхование, управление инвестиционным потенциалом, система налогообложения, риск.

Gurova V.A. Increase efficiency of investment activity insurance companies.

Investment activity of insurance companies is analyzed in the article, factors which restrain development of investment activity of insurance companies are considered, the questions of management investment potential are considered, the process of management investment potential is optimized, the problems of construction of the effective system of taxation of insurance industry are considered, character of influence of the modern system of taxation on investment activity of insurers is appraised, appraised risks which are inherent insurance companies are appraised.

Keywords: investment activity, insurance, management, system of taxation, risk, investment potential.

Постановка проблеми. У сучасній економіці страхування виступає в ролі найважливішого стабілізатора процесу суспільного відтворення. Постійне збільшення техногенних, економічних і соціальних ризиків загрожує збереженню й подальшому зростанню суспільного багатства, що вимагає від держави та суб'єктів господарювання дбати про формування ефективної системи страхових резервів, призначених для своєчасної компенсації збитків.

Фінансові ресурси, які акумулюються у вигляді страхових резервів, служать істотним джерелом інвестицій в економіку. У розвинених країнах світу страхові компанії за обсягами інвестиційних вкладень перевищують загальновизначаних інституціональних інвесторів - банки й інвестиційні фонди.

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю розгляду сутності інвестиційної діяльності, особливостей формування інвестиційного потенціалу, державного регулювання та оптимізації процесу інвестування страхових компаній та пов'язана з потребою дослідження цього напрямку їх діяльності, з точки зору як кінцевих результатів функціонування страховиків, так і національної економіки в цілому. Активізація інвестиційної діяльності страхових компаній підносить сферу страхування до рангу важливих чинників, які впливають на розвиток економіки, оскільки пасивні кошти, отримані від страхувальників, стають активним капіталом, що задіяний на фінансовому

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

ринку. У зв'язку з цим значний інтерес приділяється проблемам підвищення ефективності інвестиційної діяльності страхових компаній.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемами ефективності інвестиційної діяльності займалися цілий ряд вчених, таких як: В. Бочаров, Л. Крувлиць, В. Москвін та ін. Серед вітчизняних авторів слід виділити роботи таких вчених, як М.І. Бондар, Т.В. Майорова, А.А. Пересада, К.В. Паливода та ін.

Виділення невирішеної проблеми. Важливе значення має інвестиційна діяльність страховиків на мікрорівні, виступаючи одним з головних факторів забезпечення ефективного функціонування страхової компанії.

По-перше, інвестиційна діяльність визначає можливість надання страхових послуг за рахунок формування достатніх обсягів страхових резервів.

По-друге, добре організована інвестиційна діяльність забезпечує в певній мірі якість страхових послуг і визначає ринкову позицію страховика.

По-третє, інвестиційна діяльність впливає на основні характеристики страхового продукту, насамперед на його вартість, і на фактичне виконання зобов'язань страховиком, обумовлене строками страхових виплат.

По-четверте, інвестування дає можливість власникам страхової компанії розвивати свій бізнес і самостійно управляти ним. За рахунок інвестування страхових резервів відбувається нагромадження коштів для збільшення власних ресурсів. Це положення є суттєвим у світлі тенденції щодо поступового збільшення регулятором вимог до мінімальних розмірів статутного капіталу страхових організацій [2].

Метою дослідження є аналіз діяльності страхових компаній в контексті удосконалення інвестиційної привабливості.

Результати дослідження. Сьогодні український страховий ринок демонструє швидкі й стійкі темпи росту, поліпшуються його якісні характеристики, збільшується частка страхових послуг у ВВП, що сприятиме зростанню ролі страхових компаній у національній економіці. Зважаючи на це виникає нагальна потреба у проведенні комплексних досліджень не лише економічної природи страхових операцій, а й політики страховиків у галузі ефективного нагромадження й інвестування.

Дослідження показують, що основним джерелом одержання прибутку для страхової організації більшості цивілізованих країн є не збір страхових платежів, а інвестиційна діяльність, кошти від якої спрямовуються, як правило, на фінансування страхових операцій, на дотації збитковим видам страхування, розробку нових продуктів, підготовку кадрів й ін.

Економічне значення страхування не вичерпується лише ризиковою, акумуляційною (формування резервів), превентивною, контрольною функціями, важливе місце приділяється ощадній. Соціальне значення інвестиційної діяльності страховиків нерозривно пов'язано саме з ощадною функцією.

Аналітика щодо проблем інвестиційної діяльності страхових компаній не є традиційною для вітчизняної економічної літератури, зважаючи на цю обставину, редакція продовжує традицію проведення спеціалізованих оглядів і пропонує до уваги читачів результати власного дослідження.

Незважаючи на стабільне зростання частки валових страхових платежів у ВВП, її розмір залишається недостатнім, щоб стверджувати про значну роль страхування у функціонуванні національної економіки. Страхові компанії не на повну потужність використовують власний потенціал, як фінансового інституту, який акумулює кошти населення та підприємницьких структур і розміщує їх у процесі інвестиційної діяльності, відіграючи таким чином вагомий роль у перерозподілі ВВП. Невелика частка страхових платежів українських страховиків у ВВП вказує на недостатній рівень страхової культури і відповідних традицій та реальних доходів бізнесу і населення – головних споживачів страхового продукту [1].

Показники надходжень страхових платежів свідчать про високий попит на добровільне страхування майна і низький - на послуги зі страхування життя. Структурний дисбаланс набув ознак, які потребують негайної уваги з боку держави. Адже така ситуація на страховому ринку суперечить основам функціонування страхових ринків як країн з розвинутою ринковою економікою, так і країн з економікою перехідного типу. Світові страхові гранди у структурі премій найбільшу питому вагу мають премії зі страхування життя – близько 60% [1].

Це свідчить про те, що економічно розвинені країни орієнтовані на розвиток страхування життя, оскільки саме цей вид страхування має практично невичерпний потенціал. Коли населення отримує можливість спрямовувати значну частину своїх коштів не на споживання, а на заощадження, виникає потреба в існуванні фінансових інститутів, які б забезпечили зберігання і примноження цих коштів, тобто інвестиційних та пенсійних фондів, страхових компаній зі страхування життя. Саме тому в країнах з розвинутою економікою, де рівень життя населення досить високий, страхування життя розвивається швидкими темпами. Зокрема, в Японії та Великобританії частка премій зі страхування життя складає біля 80%.

Недостатній рівень капіталізації ринку, несприятливі умови для інвестування, відсутність надійних інвестиційних інструментів і державних гарантій під інвестиційні проекти, недосконалість податкового законодавства негативно впливають на інвестиційну привабливість страхового ринку України, а від так уповільнюють його розвиток. Загальний рівень інвестиційної привабливості вітчизняного страхового ринку 52% експертів визначили як середній.

Ситуація зі страхуванням життя, що склалась сьогодні в Україні, зумовлена низьким економічним розвитком країни, відсутністю у більшій частині населення країни вільних коштів, які можна було б вкласти у страхування життя та недовірою до страхових компаній, зумовленою негативним досвідом вкладання коштів у різноманітні фінансові структури на початку дев'яностих років ХХ ст.

Стимує розвиток страхування життя також відсутність на ринку України довгострокових фінансових інструментів, в які могли б вкладати кошти страхові компанії, так вважає 47,1% експертів. Українські державні цінні папери поки що не є надійним фінансовим інструментом, а вкладення коштів в акції підприємств на довгострокову перспективу, навіть так званих «блакитних фішок», є досить ризикованим.

В умовах ринкової економіки страхування є важливим чинником розгортання інвестиційної діяльності. Страхові компанії виступають у двох якостях. З одного боку в процесі здійснення своєї основної (операційної) діяльності вони страхують економічні інтереси суб'єктів господарювання від ймовірних ризиків і цим самим стимулюють інвестиційну активність, з іншого – виступають безпосередніми інвесторами.

Таким чином, роль страхових компаній як постачальника капіталу визначають два фактори: обсяг ресурсів, якими вони володіють, і термін, протягом якого ці ресурси можуть використовуватись. Ріст інвестиційного капіталу обумовлений наступними чинниками: наявністю страхових резервів, що збільшуються з розширенням страхових операцій та власним капіталом.

У зв'язку з тим, що обсяг резервів і термін, на який вони розміщуються, перетворюють страхові компанії у найпотужніші фінансово-кредитні інститути, у країнах з розвиненим ринком страхова справа визнана стратегічним сектором економіки. Інвестиційна діяльність страхових компаній за кордоном є настільки масштабною, що численні страховики мають спеціалізовані відділи, які займаються управлінням інвестиційними портфелями. Діяльність страхових компаній, таким чином, стала виходити далеко за межі страхової, і це стало визначальним у віднесенні їх до фінансових посередників [2].

Інвестиційна діяльність стала невід'ємною частиною страхового бізнесу і це відзначають у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені, які вказують, що основна діяльність страхової компанії пов'язана досить часто зі збитками, які можуть компенсуватись прибутком від інвестиційної та фінансової діяльності.

Інвестиційні можливості страхування в Україні з року в рік зростають, про це свідчить аналіз динаміки частки чистих страхових премій у ВВП. Ринок розвивається, а від так страхові компанії набувають якостей потужних інституціональних інвесторів [1].

На Заході, де високий рівень конкуренції та збитковості страхових операцій, саме питання прибуткового і належного розміщення вільних коштів є для керівництва будь-якої компанії дуже важливим. На думку 53% експертів переважна більшість вітчизняних страховиків (див. рис.4) вважає за доцільне заробляти кошти безпосередньо на страхових операціях і задовольнятися низько дохідними інвестиційними інструментами, такими, як депозити – 82,4%.

Представники компаній зі страхування життя виявились одностайні у питанні пріоритетності страхової та інвестиційної

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

діяльності власних організацій, на відміну від експертів з ризикових компаній, 64,3% яких стверджує у необхідності проведення страхової діяльності, а решта за 35,7% - страхової та інвестиційної.

75% експертів компаній за участю іноземного та вітчизняного капіталу віддають перевагу страховій та інвестиційній діяльності, а решта - страховій. У той час як 58,4% експертів компаній за участю вітчизняного капіталу віддають перевагу страховій, а решта – страховій та інвестиційній діяльності.

Іншою проблемою, пов'язаною з інвестиційними та страховими операціями, є питання співставлення їх ролі у страховому бізнесі. Існують різні точки зору. Одна ґрунтується на тому, що основним завданням страхової компанії є надання страхових послуг, а тому інвестиційна діяльність має вторинне значення. Такого підходу дотримувались науковці та практики за часів СРСР, коли страхові резерви Держстраху були у повному розпорядженні держави, яка монополізувала цей вид діяльності [1].

Оптимізація процесу управління інвестиційним потенціалом є доволі актуальним завданням серед страховиків. Вибір моделі управління залежить від розміру та фінансових можливостей компанії, обраної інвестиційної політики, наявності прямих та непрямих державних обмежень або стимулів до вибору інвестиційних партнерів, умови їх діяльності тощо.

Нагальною є проблема щодо дотримання принципів інвестування страхових резервів, серед яких першість 82,4% експертів віддали дохідності; 64,7% - диверсифікації інвестиційного портфелю; 58,8% – гарантованого повернення вкладень; 41,2% – підконтрольності інвестицій; 29,4% - ліквідності й 5,9% - привабливості.

Торкаючись питання управління інвестиційним потенціалом можна виділити декілька систем, які передбачають:

- наявність у структурі страхової компанії власного інвестиційного департаменту із залученням висококваліфікованих менеджерів та актуаріїв. За необхідності можливе також створення дочірніх інвестиційних компаній або компаній, що здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів й управляють активами. Такий підхід можна охарактеризувати як надзвичайно чутливий до індивідуальних потреб страховика [2];

- передача активів на аутсорсінг. Довірче управління є доцільним для середніх та малих страхових компаній, які за невелику (порівняно з витратами на самостійне управління) плату отримують професійні послуги, можуть підвищити дохідність та диверсифікованість інвестиційного портфелю. Основною вадою цього методу управління є нездатність управляючої компанії повністю задовольнити потреби страховика в індивідуальному підході [2].

Більшість страхових компаній не має ретельно розробленої інвестиційної стратегії та вкладає кошти у фінансові інструменти афілійованих структур чи у банківські депозити. З розвитком страхового ринку у частині його реального сегменту потреба у безпечному та ефективному розміщенні коштів страхових компаній буде зростати. Забезпечити вирішення цього завдання можна лише за умови наявності відповідного інформаційного та кадрового забезпечення. Страхові компанії, надаючи послуги з покриття ризиків, самі відчувають потребу у професійних управляючих, в першу чергу на фондовому ринку.

У найближчій перспективі страхові компанії зі страхування життя будуть зайняті пошуком дохідних і надійних інвестиційних активів. Вони зацікавлені в таких цінних паперах, які б забезпечили мінімальну ставку дохідності в умовах прогнозованих темпів інфляції. В Україні ще тривалий час не буде існувати ліквідного та достатньо дохідного фінансового ринку. В цих умовах страховим компаніям доведеться вкладати свої кошти в короткострокові та ризикові фінансові інструменти. Тому держава повинна запровадити нові державні цінні папери, орієнтуватись переважно на вітчизняних інвесторів, розміщувати державні позики на внутрішньому ринку, забезпечуючи необхідний рівень дохідності, який би перевищував інфляційні очікування. Це дало б змогу активізувати інвестиційну діяльність фінансових посередників, особливо страхових компаній, а також не допустити відтоку коштів за межі країни [2].

Проблема побудови ефективного системи оподаткування страхової галузі має велике значення, оскільки від кількості податків, їх функціонального призначення, рівня ставок, диференційованого підходу, наявності та обґрунтованості пільг залежать можливості впливу податків на поведінку страхових компаній та інших суб'єктів економічної діяльності. Сьогодні це звучить особливо актуально, оскільки чинна система оподаткування страхових компаній ставить страховиків у виключне, порівняно з іншими юридичними особами, становище. Це єдина галузь, де оподатковується не прибуток, а дохід, що стало однією з основних причин існування різного роду податкових оптимізаційних схем. Останнє явище не можна назвати цілком негативним. Існують два типи податкової оптимізації: відстрочення податкових платежів, що широко використовується у країнах з ринковою економікою, та повне ухилення від сплати податків (характерне для України та інших країн, економічні реалії та податкове законодавство яких створюють податкові стимули до такої поведінки господарюючих суб'єктів). Безумовно, такий дисонанс вимагає виправити ситуацію. Переконані, що ринок до таких дій держави готовий, доказом цього є рівномірний розподіл відповідей респондентів на запитання щодо оцінки характеру впливу сучасної системи оподаткування на інвестиційну діяльність страховиків [5].

Так 66,7% експертів – представників лайфових страховиків переконані, що система оподаткування має скоріше стимулюючий вплив, а решта висловились про нейтральний. У той час як 42,9% експертів з ризикових компаній вважають, що цей вплив скоріше дестимулюючий, а 7,1% - дестимулюючий.

Таким чином можна стверджувати: пільговий режим оподаткування страхових компаній втратив свою актуальність та починає виконувати дестимулюючу функцію в рамках національної економіки і є ефективним виключно відповідно до інтересів страховиків.

Прибуткове оподаткування страхових компаній в Україні можна ідентифікувати як недосконале. Використання виключно альтернативного податку на доходи створює неринкові переваги для страхування порівняно з іншими конкурентними секторами фінансового ринку, ігнорує інтереси бюджету, не стимулює ефективну страхову та інвестиційну діяльність [5].

На думку 70,6% експертів за умови залучення страховими компаніями вітчизняних чи іноземних інвестиційних ресурсів їх варто було б спрямувати у підвищення якості послуг; 52,9% - розвиток інформаційних технологій; 47,1% - на удосконалення збутової та продуктової політики, а 41,2% - у підвищення кваліфікації персоналу.

Лайфові компанії в першу чергу переймаються ризиками недобросовісної конкуренції (33,3%), знецінення вартості активів (33,3%) та відсутності чіткої законодавчої бази зі страхування життя (33,3%). У той час як ризикові компанії стурбовані ризиками недостатності капіталу (35,7%), недобросовісної конкуренції (35,7%), неформалізованості бізнес-процесів (28,6%), втрати частки ринку (21,4%), плинності кадрів та корпоративного управління (по 14,3%). Страхові компанії з іноземним капіталом насамперед переймаються мінімізацією ризиків пов'язаних з недобросовісною конкуренцією, з вітчизняним капіталом - неформалізованими бізнес-процесами, недостатністю капіталу та недобросовісною конкуренцією, втратою частки ринку, плинністю кадрів та корпоративним управлінням, (зазначено у порядку пріоритетності). Страховиків, статутні фонди яких мають змішаний капітал, хвилюють в однаковій мірі важливості питання недостатності капіталу, знецінення вартості активів та недобросовісної конкуренції [1].

Останніми роками демонстрував швидкі темпи зростання відносних кількісних параметрів. Проте його якісні, а також абсолютні показники так і не досягли рівня розвинених західних держав. Страхові компанії не стали потужними інституційними інвесторами, спроможними акумулювати заощадження населення та трансформувати їх в інвестиційні ресурси.

Розмір додаткового інвестиційного доходу є одним з важливих критеріїв спроможності страховика ефективно управляти активами. У розвинених країнах компанії страхового сектору отримують прибуток переважно за рахунок реалізації успішної інвестиційної політики.

Таким чином, інвестиційна діяльність страхових компаній має велике значення і на мікрорівні, оскільки вона є одним з головних факторів забезпечення ефективного функціонування страхової компанії.

Специфіка страхової діяльності зумовлює різні підходи при здійсненні інвестицій страховими компаніями. Так, страховики зі страхування життя, фонди страхування життя зазвичай вкладають кошти у довгострокові інвестиційні інструменти, оскільки доходи компаній й зі страхування життя перевищують їх страхові виплати та витрати, а останні можуть бути оплачені з доходів від премій та інвестицій, то недоцільно вкладати фонди страхування життя в короткострокові цінні папери. Водночас анuitети та дохідні купони з гарантованою викупною сумою потребують іншого підходу до інвестицій, а саме – вкладень у короткострокові інвестиційні інструменти

[2].

Для страховиків з ризикового страхування первинне значення має наявність грошей для виплати страхового відшкодування. Це потребує, щоб інвестиції вкладалися на порівняно короткі терміни або, у крайньому випадку, щоб їх можна було легко перетворити на гроші. Крім того деякі страхові претензії, наприклад, претензії зі страхування відповідальності, можуть протягом тривалого часу залишатися неоплаченими повністю. У зв'язку з цим, інвестиції можуть залишатися, але вони мають зберігати свою реальну вартість та приносити дохід, який накопичувався б для подальшої кінцевої виплати відшкодування. Наявність окремих видів страхових резервів, які можуть деякий час не використовуватися страховиками, потребують іншого доходу до інвестицій, а саме – вкладені у довгострокові інвестиційні інструменти [1].

Зауважимо, що перебуваючи в ролі інвестора, страховик не тільки набуває додаткове джерело доходів, але й наражається на додаткові ризики. Враховуючи той факт, що кошти страхових резервів не є власністю страховика, то важливого значення має державна регламентація розміщення цих резервів.

Інвестування та розміщення коштів страхових резервів з урахуванням вимог чинного законодавства означає дотримання страховиком законодавчо регламентованих напрямів розміщення, нормативів розміщення та принципів розміщення.

Ці вимоги сформульовані в таких нормативних актах: Закон України «Про страхування», Правила формування, обліку та розміщення страхових резервів за видами страхування інших, ніж страхування життя, затвержені Розпорядженням Держфінпослуг від 17.12.2004 р. № 3104, Правила розміщення страхових резервів із страхування життя, затвержені Розпорядженням Держфін послуг від 22.12. 2004 р. № 2875 [1].

Необхідно зазначити, що Закон України «Про страхування» встановлює принципи і напрями розміщення, а Розпорядження Держфінпослуг встановлюють нормативи розміщення, конкретизуючи норми Закону. Напрями розміщення і нормативи розміщення є не однаковими для технічних страхових резервів та резервів зі страхування життя, хоча багато в чому вони співпадають [1].

Активність страхових компаній на ринку нерухомості традиційно залишається невисокою. Питома вага інвестицій у загальній структурі активів протягом останніх 5 років коливається в межах 4–8 %. При цьому нерухомість, в яку інвестовано активи, фактично складає тільки об'єкти, необхідні компанії для здійснення операційної діяльності (офісні приміщення тощо). Страховики, таким чином, не розглядають цей ринок як перспективний з точки зору інвестування.

Вибір напрямів для інвестування вітчизняними страховиками дещо відрізняється від підходу їх іноземних колег. Зокрема, у світовій практиці активи інституційних інвесторів лише на 4–7 % формуються за рахунок банківських інструментів, тоді як основна частина коштів інвестується в акції (близько 60 %) та боргові цінні папери (близько 25 %). Така ситуація зумовлюється низькою доходністю банківських депозитів у розвинутих ринкових країнах та високою доходністю інструментів фондового ринку [4].

Водночас в Україні банківські депозити залишаються традиційно популярним напрямом здійснення інвестицій: порівняно з іншими інструментами фінансового ринку вони давали досить високий гарантований дохід. Крім того, робота з банками щодо розміщення коштів на депозитних рахунках характеризується низькими витратами. Активна ж робота з таким фінансовим інструментом як цінні папери, особливо акції, потребує наявності в штаті страхової компанії спеціалістів з управління цінними паперами. Зазначена особливість роботи з фінансовими інструментами, а також той факт, що з розвитком вітчизняної банківської системи рівень доходності банківських депозитів знижуватиметься, підвищує важливість співпраці страхових компаній з компаніями з управління активів (КУА) [5].

Виділимо такі шляхи вирішення завдання підвищення ефективності управління страховими активами та резервами

1. Розміщення коштів страхової компанії в цінні папери інститутів спільного інвестування (ICI), активами яких управляють КУА, за умови, що інвестування страхових резервів у папери ICI не порушує чинне законодавство.

2. Створення страховою організацією власного інвестиційного фонду з переведенням страхових коштів до такого фонду та наступною передачею активів цього фонду в управління КУА.

3. Створення правових передумов у Законі «Про страхування» для безпосереднього управління активами страхових компаній з боку КУА без опосередкування цієї процедури іншими структурами

Незважаючи на високі темпи зростання кількісних показників, інституційні та функціональні характеристики вітчизняного страхового ринку в цілому не відповідають реальним потребам держави та європейським стандартам.

Відставання якісних параметрів вітчизняного страхового ринку та гальмування інвестиційної активності страхових компаній зумовлені низькою хронічних, накопичених проблем, а саме:

- недосконалістю нормативно–правового регулювання у сфері страхування, недостатньою відповідністю чинного законодавства вимогам Євро

- використання страхування як механізму оптимізації оподаткування та ухилянням від податків;

- вкрай низьким рівнем розвитку ринку страхування життя та інших видів особистого страхування;

- недотриманням законодавства з агрострахування, низьким рівнем розвитку сфери страхування екологічних та катастрофічних ризиків;

- недосконалим нормативно–правовим урегулюванням діяльності страхових посередників, актуаріїв та аварійних комісарів.

До зазначених проблем додалися негативні явища, зумовлені світовою фінансовою кризою.

На відміну від банківського сектору та фондового ринку, які одні з найперших постраждали від світової фінансової кризи, страховий сектор напруму не був сильно вражений наслідками кризи (про що свідчить позитивна динаміка у 2011р.).

Проте загальний вплив фінансової кризи в середньо– та довгостроковому періоді матиме вкрай негативний вплив на вітчизняний страховий ринок. У цілому по страховому ринку України в 2011р. скорочення обсягів страхових платежів може скласти 20–35 % [5].

Враховуючи, що в Україні вільні кошти страховиків, у силу специфіки вітчизняного законодавства та інституційних особливостей страхового ринку, не повною мірою трансформуються в інвестиційні ресурси, вирішення хронічних проблем перебуває у правовій площині.

Висновки та пропозиції. В рамках реформування страхового ринку, підвищення рівня якості послуг на страховому ринку, а також підвищення його інвестиційного потенціалу доцільно реалізувати наступні заходи нормативно-правового, організаційно–методологічного та інформаційного характеру:

- формування чіткої концепції реформування галузі, удосконалення державного регулювання ринку, зокрема у сегментах обов'язкового та медичного страхування; своєчасну та широку адаптацію українського страхового ринку до світових вимог фінансового регулювання та нагляду, активну співпрацю з європейськими та міжнародними організаціями;

- створення правових умов для повноцінного впровадження інвестиційного та пенсійного страхування;

- розробка моделі державної підтримки розвитку аграрного страхування, яка має передбачати прийняття спеціального закону та узгоджені дії страховиків і держави щодо покриття ризиків, які існують у аграрній сфері та не можуть бути покриті в інший спосіб на звичайних ринкових засадах;

- впровадження міжнародних стандартів ведення бухгалтерського обліку і аналітики діяльності страхових компаній;

- створення єдиної саморегулюючої організації, членами якої повинні бути всі страхові компанії, робота якої має зосереджуватися на захисті прав споживачів страхових послуг, забезпеченні добросовісної конкуренції на ринку, розвитку страхування на принципах прозорості, уведенні норм етики між усіма учасниками ринку, а також створенні централізованої бази даних про шахрайство на страховому ринку, доступ до якої матимуть усі страховики;

- створення незалежного інституту експертизи договорів і страхових випадків, а також діючої системи контролю над фінансовим станом страхових компаній;

- забезпечення формування інвестиційних інструментів для розміщення довгострокових страхових

- сприяння створенню фондів страхових гарантій, у тому числі за договорами страхування життя;

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

- розробка нормативної бази, що уможливило співпрацю страхових компаній та КУА у сфері управління активами страхових компаній;
- упровадження нормативів достатності капіталу у спосіб, що утруднює псевдостраховання;
- розробка та реалізація заохочень для страховиків, що добровільно дотримуються у своїй діяльності стандартів прозорості та підвищених вимог до платоспроможності й впровадженні міжнародних стандартів фінансової звітності;
- розробка нормативно-правових актів, які б урегулювали порядок діяльності страхових агентів, консультантів, аварійних комісарів та увести їх реєстрацію;
- запровадження стимулюючої податкової політики для розвитку особистого страхування, довгострокового страхування життя, зокрема інвестиційного, участі страховиків у системі недержавного пенсійного забезпечення, обов'язкового медичного страхування шляхом використання частки внесків з цих видів страхування на валові витрати юридичних осіб та удосконалення оподаткування доходів фізичних осіб [5].

Реалізація наведених рекомендацій має, на нашу думку, зберегти та, у середньостроковій перспективі, зміцнити фінансовий потенціал страхового ринку України, що створить сприятливе підґрунтя для активізації інвестиційної активності страхових компаній у період посткризового відновлення економіки.

До пріоритетних напрямів подальших розвідок з даної тематики варто віднести поглиблення теоретичного обґрунтування важливості інвестиційної функції вітчизняного страхового ринку; розробку рекомендації щодо посилення інвестиційного потенціалу страхового ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Балуцкий Е. Эффективность инвестиций в открытой экономике // Мировая экономика и международные отношения. - 2005. - №10. - С. 40-49.
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. – К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – 448 с.
3. Денисенко А.А. Особливості розвитку сучасних моделей інтеграційних процесів// Економіка та підприємництво. – 2010. - №13. - С.233-240.
4. Денисенко А.А. Джерела інвестиційного забезпечення вітчизняних підприємств //Управління сучасним містом. – 2011. - №4-6 – С. 77-85.
5. Гесьць В. Економічна ситуація в Україні: тенденції її розвитку в середньо та короткостроковому відношеннях// Welcome.- 2011.- № 6 - 7. С.17-22.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИЙ ВО ВСПОМОГАТЕЛЬНОМ ПРОИЗВОДСТВЕ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ АЗЕРБАЙДЖАНА

Гусейнова А.А., диссертант Института Экономики НАН Азербайджана

Гусейнова А.А. Використання інновацій у допоміжному виробництві промислових підприємств Азербайджану

У статті дається характеристика виробничого процесу, особливо робиться наголос на розвитку допоміжного виробництва та обслуговуючого, що виявляє вплив на весь виробничий процес. У цьому зв'язку виникає потреба в інноваційному розвитку допоміжного виробництва, у постачанні його новою технікою і технологією.

Далі дається аналіз стану виробництва на промислових підприємствах республіки. Відзначається, що якісне і своєчасне виконання основного виробничого процесу залежить безпосередньо з діяльністю допоміжного та обслуговуючого виробництва. Автор акцентує увагу на інноваційній діяльності промислових підприємств, відзначаючи при цьому її переваги і недоліки. У заключній частині дано конкретні висновки та пропозиції.

Ключові слова: інновація, виробничий процес, допоміжне виробництво, підприємство, техніка, технологія.

Гусейнова А.А. Использование инноваций во вспомогательном производстве промышленных предприятий Азербайджана

В статье даётся характеристика производственного процесса, в особенности делается упор на развитии вспомогательного производства и обслуживающего, оказывающего влияние на весь производственный процесс. В этой связи возникает потребность в инновационном развитии вспомогательного производства, в снабжении его новой техникой и технологией.

Далее даётся анализ состояния производств на промышленных предприятиях республики. Отмечается, что качественное и своевременное выполнение основного производственного процесса зависит напрямую с деятельностью вспомогательного и обслуживающего производства. Автор акцентирует внимание на инновационной деятельности промышленных предприятий, отмечая при этом её достоинства и недостатки. В заключительной части даны конкретные выводы и предложения.

Ключевые слова: инновация, производственный процесс, вспомогательное производство, предприятие, техника, технология.

Huseynova A.A..Using of innovation in subsidiary production of industrial companies of Azerbaijan

The article describes the production process, in particular the emphasis on the development of secondary production has an impact on the entire production process. In this regard, there is a need to support the development of innovative production, supply it with new equipment and technology. The following is an analysis of the production at the industrial enterprises of the republic. It is noted that the quality and timely execution of the main production process depends directly with the activities of the support and maintenance of production. Author is accentuated attention to the innovation of industrial enterprises, noting its strengths and weaknesses. In the final part were given specific conclusions and suggestions.

Keywords: innovation, production process, supporting industries, enterprise, technology, technology.

Постановка проблеми. Одной из основных задач современного этапа развития является создание конкурентоспособной и инновационной экономики на основе использования последних достижений науки и техники. В этой связи промышленная политика страны должна быть направлена на развитие приоритетных отраслей промышленности, являющихся двигательной силой экономики. От степени развития промышленного производства зависит эффективность экономики страны, а значит обеспечение как экономического, так и социального развития в целом.

Следовательно, исследование использования инноваций в обслуживающем производстве промышленных предприятий приобретает особую значимость.

Анализ основных публикаций. Отдельные вопросы развития промышленности изучались в трудах таких отечественных учёных, как Надрова А.А.[1], Нуриева А.Х [2], Гусейнова Т.А.[3], Самед-заде Ш.А. [4], Султановой Р.П. [5] и др.

Но, несмотря на имеющиеся работы, представленная проблема не была изучена, и она рассматривается впервые.

Цель исследования. Определение путей инновационного развития производства на промышленных предприятиях республики и разработка конкретных выводов и предложений.

Основные результаты исследования. Результатом производства выступает продукт и в зависимости от этого производственные процессы подразделяются на основные, вспомогательные и обслуживающие.

Главное место в этой совокупности занимает основное производство, где поступающие сырьё и материалы превращаются в готовую продукцию. Основное производство делится на заготовительную, обрабатывающую и сборочную.